

Meer van Bart Demyttenaere bij Clavis

Hoe kleintje een held werd

Koning Mier

Petrova en de wolf

Tante M

Wapi

Meer van Joachim Sneyers bij Clavis

Drakenvuur

Wonderwaar (serie)

Bart Demyttenaere
Licht in de tunnel. Emiel, ridder van de mijn
© 2022 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Alkmaar – New York
Illustraties: Joachim Sneyers
Omslagontwerp: Studio Clavis
Trefw.: mijnbouw, geschiedenis, moed
NUR 282
ISBN 978 90 448 4769 7
D/2022/4124/352
Alle rechten voorbehouden
www.clavisbooks.com

1

De beul van Berkenbos

Meneer bestuurder, de directeur, rammelt met de handbel. Alle jongens stoppen met spelen en haasten zich naar hun klasrijen. Emiel stopt de vier knikkers die hij net gewonnen heeft in zijn zakdoek en sprint naar zijn makkers van het zesde leerjaar. Een sterke hand op zijn schouder houdt hem tegen.

‘Niet lopen,’ spreekt de schooldirecteur hem vermanend toe. ‘Op tijd stoppen met spelen en rustig naar de rij wandelen.’

Emiel neemt de pet van zijn hoofd en gaat in de houding staan.

‘Jawel, meneer bestuurder,’ mompelt hij.

Het tweede belsignaal galmt over het speelterrein en luidt een doodse stilte in. Alle leerlingen staan kaarsrecht in de houding die ze voor het dagelijkse woordje van de directeur moeten aannemen. Meester De Reydt heeft de leerlingen van zijn klas van klein naar groot opgesteld. Emiel is opvallend groot voor zijn leeftijd en staat dus helemaal achteraan.

‘Kwartslag links,’ roept de meester. Als goed getrainde soldaatjes draaien de kinderen hun lichaam naar het midden van de speelplaats. Alle ogen zijn gericht op de kleine, gezette man die hen beurtelings streng aankijkt.

‘De meimaand staat in het teken van Maria, de heilige moeder van onze heer Jezus Christus,’ brult de directeur van de lagere

jongensschool van Berkenbos, een gehucht van het Limburgse mijndorp Zolder. ‘Wie ik deze maand met kattenkwaad of deugnietereien betrap, moet tien keer het Weesgegroet overschrijven. In schoonschrift, welteverstaan! En nu, ingerukt. Naar jullie klassen.’

De kinderen kloppen hun klompen schoon en zetten ze netjes in de gang naast hun klaslokaal. Ze nemen plaats achter hun houten schoolbank, de pet tegen de borst gedrukt. Meester De Reydt slaat de deur toe, knoopt zijn stofjas dicht en noteert met wit krijt de datum op het bord: *vrijdag 27 mei 1932*. Dan draait hij zich om en heft zijn rechterhand in de hoogte. De kinderen volgen zijn voorbeeld.

‘In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest,’ murmelen zesendertig kinderstemmen monotoon.

Na het ochtendgebed roept de meester de namen van zijn leerlingen af.

‘Aerts Jef.’

‘Aanwezig.’

‘Hermans Emiel.’

‘Aanwezig,’ antwoordt Emiel gewoontegetrouw.

Terwijl de meester zijn aanwezigheidslijst afwerkt, glijdt Emiels blik over de schoolplaten aan de wanden van het klaslokaal: de magen van de koe en de delen van een boterbloem. De kaarten met de negen provincies van België en de landen van Europa heeft de meester met een lap stof afgedekt. De uitleg bij de kleurrijke prenten staat er in de Franse taal. De meeste leerlingen verstaan er niets van, maar Emiel is een kei in Frans. De eerste vier schooljaren heeft hij les gevolgd in de Franstali-

ge school in Zolder. Een eliteschool voor kinderen van Waalse ingenieurs, opzichters en bedienden. Dat had hij te danken aan pastoor Paquay, die in zijn hoofdmisdienaar een toekomstige priester zag die een degelijke scholing verdiende.

Emiel had een hekel aan zijn vroegere school. Vooral omdat de meeste van zijn deftig opgevoede klasgenoten hem als een schooier behandelden. Wat had een armzalige zoon van een mijnwerker in hun kringen te zoeken? In het begin lachten zijn vroegere klasgenoten hem vierkant uit, totdat het Emiel te veel werd. Op een dinsdag na schooltijd wachtte hij de zonen van een belangrijke mijningenieur achter de schoolmuur op en verkocht hun een flink pak rammel. Na dat voorval liet iedereen hem met rust.

Maar aan vier jaar ellende had Emiel dus wel een degelijke kennis van de Franse taal overgehouden. En een hechte vriendschap met Christian.

‘Vervoort Michel,’ roept de meester.

‘Aanwezig, meester De Reydt,’ antwoordt een jongen met een piepstem op onderdanige toon. Michel Vervoort is de favoriet van de meester, maar bij zijn klasgenoten is hij heel wat minder geliefd. Tijdens de pauze noemen ze hem smalend ‘Schatje’, maar dat vindt Michel niet erg. Hij mag tenminste allerlei leuke klusjes voor de meester doen.

De jongen is trouwens niet de enige met een speciaal koosnaampje. Heel wat leerlingen, de meeste leerkrachten en zelfs de schooldirecteur gaan met een bijnaam door het leven. Omdat hij klein en dik is, noemt iedereen meneer bestuurder ‘de Bolle’. Achter zijn rug natuurlijk. Of Emiels klasgenoot Marco, die van

Italiaanse afkomst is. De nieuweling is er zelfs trots op dat zijn klasgenoten hem ‘meneer Spaghetti’ noemen. ‘De beul van Berkenbos’ is dan weer de bijnaam van meester De Reydt. In het hele dorp weet iedereen dat de meester losse handjes heeft en er zelfs plezier in schept zijn leerlingen te vernederen of vanwege het kleinste vergrijp te slaan.

Emiels blik blijft hangen bij zijn lievelingstekening onder de tijdbalk, de prent met de geharnaste Vlaamse ridders tijdens de Guldensporenslag in 1302. Als kleine jongen fantaseerde hij over zijn toekomst als ridder in de middeleeuwen. Hij droomde van een blinkende helm en een vurig paard waarmee hij de wijde wereld afreisde. Nog steeds spreken zijn vrienden hem met ‘ridder Emiel de Sterke’ aan.

‘Michel Vervoort, kom eens hier.’ De stem van de meester klinkt zachter, zelfs een beetje vriendelijk.

Als door een wesp gestoken vliegt Schatje uit zijn schoolbank. ‘Geef iedereen een vel papier,’ beveelt de meester, waarna hij zich tot de hele klas richt. ‘Neem jullie kroontjespen en noteer jullie naam in de linkerbovenhoek. Daaronder schrijven jullie *Toets aardrijkskunde*.’

Al snel heeft iedereen een blad en gaan de leerlingen aan het werk.

Emiel doopt zijn pen in het potje met zwarte inkt en probeert zo netjes mogelijk zijn naam te schrijven. Hij is goed in aardrijkskunde, maar schoonschrift wil niet lukken. De 3/10 op zijn laatste rapport, het strafwerk op school én de extra klussen thuis is hij nog niet vergeten.

‘Vraag één. De hoofdstad van Italië.’ Meester De Reydt werpt

een spiedende blik over de gebogen hoofden van de leerlingen.

‘Makkelijk,’ denkt Emiel, terwijl hij *Rome* op zijn blad noteert.

Ook over de buurlanden van België, de hoogste bergtop in Europa en de drie stromen in België hoeft hij niet na te denken. De meester neemt rustig de tijd en herhaalt elke vraag drie keer.

Emiel kan een geeuw niet onderdrukken. Gisteren heeft hij na schooltijd het onkruid in het voortuintje gewied, zijn broertjes met hun huiswerk geholpen en tot middernacht op de hoogste trede van de trap staan luistervinken. Papa was laat terug van zijn werk in de koolmijn. Terwijl mama papa’s roetzwarte ondergoed en sokken in de ketel op de kachel afkookte, hoorde Emiel haar zachtjes snikken. ‘Alles doet pijn,’ zuchtte ze. ‘Mijn rug, mijn buik, mijn benen. Ik heb geen kracht meer.’ Het werd muisstil in de keuken. Papa was midden in zijn avondmaal gestopt met eten. Emiel stelde zich voor hoe papa zijn vrouw met een blik vol medelijden aankeek. ‘Jij moet vooral veel rusten, Rosa,’ antwoordde papa op zachte toon. Emiel spitste de oren. ‘Rusten?’ jammerde mama. ‘Ik heb een man en zes kinderen voor wie ik moet zorgen. Ik heb geen tijd om te rusten, Jos.’ Emiel kreeg een krop in de keel. Zijn moeder zag er al weken opvallend bleek uit. Ze probeerde haar vermoeidheid voor de kinderen te verstoppen, maar intussen had zelfs Emiels kleine zusje door dat er iets aan de hand was. ‘Ik ga slapen,’ zei mama en ze gaf papa een zoen op het voorhoofd. Geruisloos als een kat sloop Emiel naar zijn kamer, waar hij zich tussen zijn slapende tweelingbroertjes nestelde. Achter het kamerscherm hoorde hij de zware ademhaling van zijn oudste zus Lisa. Emiel viel pas in slaap toen het gekraai van de haan de nieuwe dag aankondigde.

‘Vraag achttien. Welke streek in Vlaanderen staat bekend om de duizenden appel- en perenbomen, waarvan de bloesems in deze periode van het jaar in bloei staan?’

Emiel schiet wakker uit zijn nare dagdroom. Verrast herleest hij de antwoorden op het vel papier. ‘Achttien?’ vraagt hij zich stillietjes mompelend af. ‘Waar zijn vijftien, zestien en zeventien?’ Snel krast hij *Haspengouw* op het blad.

Als de meester de vraag herhaalt, schopt Emiel zacht tegen het been van zijn buurman. ‘Laat me even kijken,’ fluistert hij. Hij kan goed opschieten met zijn buurjongen. Maurice is op school geen hoogvlieger, maar een mogelijk verkeerd antwoord is beter dan witte regels op een blad.

‘Twee van je mooiste knikkers,’ antwoordt Maurice met een monnellachje.

Veelbetekenend drukt Emiel wijs- en middelvinger tegen zijn linkeroor. Erewoord!

Voorzichtig schuift Maurice zijn vel papier naar Emiel, terwijl hij de beul van Berkenbos nauwlettend in de gaten houdt.

De Rijn (vraag vijftien) en *Zweden* (zestien), leest Emiel met een vlugge oogopslag. Snel noteert hij de oplossingen op de juiste plaats. Het antwoord op vraag zeventien kan hij niet goed lezen. Langzaam helt hij een beetje voorover en draait zijn hoofd naar links.

‘Hermans!’ krijgt een stem vanuit het niets. Emiel valt bijna van zijn bank. Zijn kroontjespen vliegt door het lokaal en landt precies in het oor van de opgezette uil naast de lessenaar van meester De Reydt. Alle kinderen schateren het uit. Enkelen applaudisseren spontaan en kijken bewonderend naar de grootste jongen van de klas.

‘Raak!’ juicht Luc. ‘Recht in de roos, ridder Emiel!’

Een bombardement van metalen klappen op een houten lessenaar maakt abrupt een eind aan de pret.

‘Speiker! Bedrieger!’ schreeuwt meester De Reydt, terwijl hij Emiel rood van woede aankijkt. ‘Hier komen! Nu!’

De jongen doet meteen wat de meester vraagt. Hij heeft geen andere keuze. Emiel werpt de meester een koude blik toe. Hij sluit de ogen en bijt op zijn tanden. Ik mag niet huilen of schreeuwen van de pijn, legt hij zichzelf op. Zelfs een piepklein gilletje gun ik de beul niet.

‘Vier verdiende slagen op je smoel,’ sist de meester. ‘De eerste voor het spieken. De volgende voor het vernielen van een dure kroontjespen. De derde wegens een aanval op meneer de uil. En de laatste omdat jij blijkbaar de held van de klas bent.’

De beul van Berkenbos doet zijn naam alle eer aan. De kaakslagen komen hard aan, maar Emiel perst de lippen stijf op elkaar. Even wankelt hij, maar hij herstelt zich snel. Zonder een krimp te geven ontvangt hij de laatste mep.

‘Een nul voor gedrag én een nul voor aardrijkskunde,’ schreeuwt de meester hem na, terwijl Emiel op zijn blote knieën voor de bestofte uil gaat zitten. Met een lucifer steekt de meester de kaars naast het opgezette dier aan. Daarna plaatst hij een bril met dikke glazen op het hoofd van Emiel.

‘Allemaal samen,’ beveelt meester De Reydt.

‘Wat baten kaars en bril, als den uil niet zienen wil!’ roepen zesendertig kindermonden in koor.

Terwijl Emiel in stilte de pijn verbijt, gaat de meester verder met de toets. ‘Vraag negentien. In welke stad aan de Noordzee genieten koning Albert en koningin Elisabeth van hun jaarlijks verlof in hun koninklijke villa?’

‘Oostende,’ flitst het door Emiels hoofd. Hij denkt aan de onvermijdelijke woedeaanval van vader als hij straks van het werk komt. En aan het medelijden van moeder, die zoals gewoonlijk de schade zal proberen te beperken. ‘Gelukkig heeft papa deze week avonddienst,’ fluistert Emiel zichzelf moed in. ‘Dan lig ik al lang in bed.’

2

Gered door Marieke

Na schooltijd wacht Emiel zijn broertjes Jef en Toon aan de toegangspoort op. Zodra ze hem zien, stort de negenjarige tweeling zich in Emiels armen.

‘Het was leuk vandaag,’ vertelt Toon enthousiast.

‘Ja, we hebben mooie vlinders getekend,’ valt Jef hem bij. ‘Heb je een goede toets gemaakt, Emiel?’

Emiel likt. ‘Ik denk het wel,’ liegt hij om de pret van zijn vrolijke broertjes niet te bederven. ‘Laten we vandaag een ommetje maken. Wie heeft zin om verstopperijtje te spelen?’

Twee handen schieten de lucht in.

‘Moeten we niet eerst naar huis?’ vraagt Toon. ‘Va houdt er niet van als we te laat zijn.’

‘Va is nog aan het werk,’ verzekert Emiel hem. ‘Het is mooi weer en bijna weekend. Moe vindt het vast goed.’

Uitgelaten als twee speelse hondjes die veel te lang zijn aangelijnd, rennen Jef en Toon voor Emiel uit. Het is maar een kwartiertje stappen tot aan de rand van het bos. Emiel vertraagt zijn tempo. Even uitstel vooraleer het onweer losbarst, denkt hij.

***

Een uur later dan gewoonlijk komen ze thuis aan. Het gezin Her-